

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.29>
УДК 343.9:004

Вадим Вікторович Мігалатюк
аспірант кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Інституту економіки та права

E-mail: monkeywise7@gmail.com

Класичний приватний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено аналізу процесуального порядку роботи з інформацією, виокремленню теоретико-правових засад її реалізації та визначенню основних напрямів подальшого удосконалення кримінального процесуального законодавства. У результаті проведеного дослідження сформовано низку положень та висновків, які стосуються поглиблення теорій кримінального процесу та криміналістики, обґрунтування пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства, розробки сучасних криміналістичних рекомендацій (технологій) з розслідування злочинів.

Ключові слова: інновації, інформація, кримінальне провадження, розслідування злочину, сучасні технології.

Постановка проблеми. Виявлення, фіксація, опис, накопичення, узагальнення, обробка – синтез, аналогія, співставлення отриманої інформації, а також визначення її місця, ролі та значення в розслідуванні злочинів. Її застосування сьогодні здійснюється переважно за допомогою сучасних технологій та інновацій, які забезпечують ефективність та результативність кримінального провадження.

Звідси, ефективність розслідування злочинів прямо залежить від сучасного інформаційно-технологічного забезпечення кримінального провадження. Аналіз нормативних актів та слідчої практики використання сучасних технологій застосування інформації у кримінальному провадженні дозволяє удосконалити алгоритми (криміналістичні методики) розслідування окремих видів злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання інформаційно-технологічного забезпечення розслідування злочинів потрапляли у коло досліджень як зарубіжних, так й українських науковців. В. П. Бахін, Р. С. Белкін, В. Д. Берназ, В. Г. Гончаренко, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, В. Ю. Шепітько та інші заклали певну теоретичну основу для подальших досліджень у цьому напрямку. Окремі аспекти анонсованої проблематики досліджували: І. В. Арістова, О. М. Бандурка, К. І. Беляков, А. І. Берлач, А. М. Бірюков, В. М. Брижко, В. Д. Гавловський,

В. І. Галаган, В. О. Глушков, І. О. Ієрусалімов, Р. А. Калюжний, Б. А. Кормич, О. В. Логінов, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'яничков, А. М. Новицький, О. В. Олійник, Ю. В. Попов, В. М. Росоловський, О. С. Саїнчин, Д. Я. Семир'янов, І. С. Стаценко-Сургучов, Л. В. Трофімова, В. С. Цимбалюк, М. Я. Швец, О. В. Юнацький, Е. М. Яковець.

Проте, аналіз нормативних актів – наявної нормативної бази, що регулює питання сучасних технологій застосування інформації у кримінальному провадженні (Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1], Конституція України [2], Кримінальний кодекс України [3], Кримінальний процесуальний кодекс України [4], Наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1681/51 [5], Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» [6]) та слідчої практики дозволяє дійти попереднього висновку, що у існуючих криміналістичних дослідженнях питанню застосування сучасних технологій застосування інформації у кримінальному провадженні приділяється недостатньо уваги.

Аксіомою є те, що на шляху підвищення ефективності розслідування злочинів, значну роль відіграє інформація, що характеризує аспекти механізму події злочину та дані про особу злочинців, які його вчинили, зникли з місця події й залишилися невідомими, а також осіб, які могли вчинити цей злочин.

Термін «інформація» виник у соціальному спілкуванні й спочатку використовувався для позначення відомостей, переданих одними людьми іншим усно, письмово або в інший спосіб [7]. У сучасній науковій літературі зустрічається чимала кількість різних тлумачень поняття «інформація», в яких робиться наголос на ті або інші сторони, що характеризують його сутність [8-10].

У гносеологічному розумінні діяльність з розслідування злочинів спрямована на пізнання обставин, які утворюють злочинне діяння або пов'язані з ним, шляхом виявлення, фіксації, накопичення, аналізу і використання інформації, що відображає ті або інші факти досліджуваної кримінальної події.

Мета дослідження. Метою статті є аналіз процесуального порядку роботи з інформацією, виокремленню теоретико-правових засад її реалізації та визначенню основних напрямів подальшого удосконалення кримінального процесуального законодавства.

Викладення основного матеріалу. Розглядаючи процеси інформаційної взаємодії, учасником яких під час розслідування злочинів стає слідчий (прокурор), слід зауважити, що прогнозування одержання інформації, її характер, зміст і обсяг, способи одержання, фіксації, оцінки і використання в багатьох випадках докладно розроблені криміналістичною наукою і практикою розслідування злочинів [11]. Стосовно отриманої при

цьому інформації вважаємо цілком обґрунтованими міркування М. Н. Хлинцова про використання у цих випадках терміну «криміналістична інформація», якою він пропонує вважати будь-які відомості, одержувані процесуально і не процесуально у процесі розслідування злочину слідчим або працівником органу дізнання відповідно до рекомендацій, розроблених криміналістикою, що можуть слугувати доказами в справі чи сприяти одержанню доказів і застосуванню заходів для запобігання і припинення інших злочинів [12; 13].

Зміни у динаміці та характері сучасної злочинності, посилення нею протидії правоохоронним органам з викриття та розслідування злочинів обумовлюють необхідність пошуку нових дієвих засобів отримання «криміналістичної інформації», у тому числі й вербальної. Основним напрямком вирішення цієї проблеми вбачається більш повне застосування досягнень науково-технічного прогресу під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Чинний КПК України закріпив традиційні засоби одержання вербальної інформації при проведенні таких слідчих дій як допит, пред'явлення для впізнання, – використання звукозапису, кінозйомки та відеозапису [4]. До нетрадиційних організаційно-тактичних засобів отримання інформації з використанням досягнень науково-технічного прогресу при проведенні таких слідчих дій відносять переконання, навіювання, гіпноз, які вимагають спеціфічної підготовки фахівця, а також використання спеціальної апаратури (наприклад, поліграфа).

Певною процесуальною формою, за допомогою якої інформація (фактичні дані) залучаються до сфери кримінального процесуального доказування, є процесуальне джерело доказів. Саме там міститься інформація (докази), за допомогою якої (яких) органи досудового розслідування, слідчий, прокурор чи суд обґрунтовує будь-які процесуальні рішення у кримінальному провадженні.

Інформація (докази) та їх процесуальні джерела органічно поєднані між собою, але не становлять єдине нерозривне ціле. Законодавство відмежовує джерела доказів від самих доказів і чітко визначає перелік джерел доказів, але не перелік фактичних даних (ч. 2 ст. 84, п. 3-5 гл. 4 КПК України) [4].

Зазначені у ст.ст. 260-264, 267-271 КПК України та відповідній Інструкції, такі негласні слідчі (розшукові) дії як: аудіо- та відео контроль особи, накладення арешту на кореспонденцію, огляд і виїмка кореспонденції, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння, устанавлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, спостереження за особою, річчю або місцем, аудіо- та відео контроль місця, контроль за вчиненням злочину та виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації доцільно здійснювати за допомогою найсучасніших технологій [4; 5].

В умовах зростаючої потреби суспільства в забезпеченні своєї безпеки від злочинності, що активізується, є необхідність у більш дієвих, якісних інноваціях; інших методах і засобах ведення слідства і відправлення правосуддя, які б відповідали сучасним правам і свободам особи [14-16].

Потреба у використанні наукових знань викликає до життя організаційні і правові форми, що забезпечують механізм реалізації цієї потреби. У зв'язку з цим можна говорити про те, що не тільки науково-технічний, але і в цілому суспільний прогрес спричинив за собою розробку і пристосування науково-технічних досягнень для боротьби зі злочинністю.

Таким чином, технології як техніко-криміналістичні засоби та методи виникають і отримують свій розвиток саме тоді, коли з об'єктивних причин затребувані суспільством [17, с. 14]. Зокрема, зростаючі потреби та виклики суспільства в боротьбі зі злочинністю, з одного боку, і можливості науки і техніки – з іншого, призводять до створення умов, що забезпечують ефективне використання науково-технічних досягнень у розслідуванні злочинів, що знаходить своє вираження в появі нових (спеціальних) правових і організаційно-тактичних форм і засобів.

Розвиток криміналістичної техніки, удосконалення її організаційного та правового регулювання наочно простежується на прикладі діяльності Є. Ф. Буринського в галузі науково-методичного та технічного забезпечення судово-експертної діяльності. Так, він вперше застосував в експертизі (1889 р.) фотографічний кольоровий поділ, заклавши наукові основи судово-фотографічної експертизи. Визнання виняткових можливостей цієї експертизи призвело до створення першої в світі судово-фотографічної лабораторії, яка потім у 1893 р. була перетворена в судово-фотографічну лабораторію при прокуратурі судової палати. Є. Ф. Буринський наголошував на спеціалізації експертів «у своїй справі», на їх процесуальній незалежності. У подальшому, фактично з ініціативи Є. Ф. Буринського, була створена система лабораторій і кабінетів судової експертизи. Успішна діяльність цих установ поклала початок організації судово-експертної діяльності – як наслідок – широкого залучення досягнень науки і техніки в кримінальне провадження. Особливу увагу діяльність Є. Ф. Буринського заслуговує й тому, що в ній органічно поєднувалися науковий пошук та практична реалізація його результатів, розробка конкретних методів і засобів дослідження і заходів з організаційного забезпечення їх впровадження в практику, тобто те, що складає сенс і зміст так званого техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів в його сучасному розумінні [18, с. 39-46].

Розвиток правових основ зумовив становлення і формування відповідної системи організації застосування досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю. Створюються кабінети науково-судової експертизи в Києві, Харкові та Одесі, науково-технічний кабінет в Петрограді, кабінет експертизи при Московському кримінальному розшуку. Згодом у 1925 р. низка кабінетів і лабораторій перетворюється в інститути науково-судової експертизи. Формується мережа лабораторій науково-судової експертизи при юридичних вузах, де розгортається експертна та науково-дослідницька робота.

Слід зауважити, що організаційні форми, не тільки оптимізують діючий правовий порядок, але і певною мірою визначають появу змін у законодавстві, впорядковують систему застосування досягнень науки і техніки в розслідуванні злочинів. Згодом найбільш значущі перевірені практикою наукові розробки отримують закріплення в нормах кримінально-процесуального закону.

Так, задовго до регламентації в КПК того часу отримують наукове обґрунтування проблеми організації застосування засобів криміналістичної техніки безпосередньо суб'єктами розслідування. Хоча слідча практика неухильно рухається шляхом широкого використання допомоги фахівців для вирішення найрізноманітніших завдань. Необхідність їх участі в кримінально-процесуальній діяльності послідовно відстоюється низкою вчених, в практичних посібниках даються рекомендації з використання спеціальних знань.

Слід зазначити, що до 60-х років ХХ ст. остаточно сформувалася система судово-експертних і експертно-криміналістичних підрозділів. Багато з них мали найсучасніші засоби криміналістичної техніки. Тоді, розширюються науково-технічні можливості в поєднанні зі зростаючими потребами практики, що постійно вимагало подальшого вдосконалення правових основ застосування криміналістичної техніки в кримінальному судочинстві [19, с. 16-19].

З прийняттям КПК 1960 року потреба у використанні науково-технічних засобів і методів, що реалізувалася в існуючих криміналістичних рекомендаціях і вже реалізована на практиці в організаційних формах, отримує законодавче вираження. При цьому істотно розширюються можливості застосування спеціальних знань в кримінальному судочинстві. Можливість участі фахівців закріплюється в низці статей цього закону, зокрема, при проведенні огляду, слідчого експерименту, при отриманні зразків для порівняльного дослідження тощо, а при огляді трупа участь фахівця визнавалася обов'язковою.

У нормах закону закріплюється фотографування речових доказів, коли з тих чи інших причин вони не могли зберігатися при справі, а також при огляді і слідчому експерименті. У числі додатків до протоколу слідчої дії називаються фотографічні знімки, плани, схеми, зліпки та відбитки слідів [20].

Потреби суспільства в більш ефективних засобах боротьби зі злочинністю постійно зростають у міру зростання самої злочинності; з її вкрай негативними якісними і кількісними змінами – підвищення рівня її професіоналізму, організованості та озброєності. Іноді цей процес стримується не тільки через спеціальні, а й матеріальні, ресурсні причини.

Суть протиріч, які виявляються при цьому досить точно виражена В. О. Волінським «... чим нижче рівень соціально-економічного розвитку суспільства, – пише він, – тим більше воно криміналізоване, тим у більшій мірі воно потребує використання сучасних досягнень науки і техніки в боротьбі зі злочинністю, проте тим менше у нього для цього можливостей» [15, с. 215].

Навіть фрагментарний історичний аналіз виникнення і розвитку криміналістичної техніки, організаційних і правових форм її застосування в розслідуванні злочинів, переконливо свідчить про закономірні зв'язки цього процесу із рівнем розвитку суспільного прогресу. Поза зв'язку із суспільним прогресом не можна уявити, а тим більше зрозуміти закономірності розвитку криміналістичної техніки і в цілому криміналістики у сучасних умовах життя суспільства. При цьому науково-технічний прогрес, як і раніше, відіграє вирішальну роль у формуванні можливостей криміналістики, в удосконаленні наявних і в створенні нових її методів і засобів, що обумовлено самою природою даної науки як синтетичної, інтегрованої галузі знань. Однак реалізуються такі можливості в умовах і під впливом вже нових об'єктивних і суб'єктивних факторів, що визначають зміст і сучасний рівень розвитку суспільства, до яких відносяться умови його життя та соціально-економічні відносини.

Це ті чинники, які безпосередньо впливають на формування суспільної свідомості, зокрема, на розуміння суспільством реальної загрози з боку злочинності, зростаючої її небезпеки.

Сучасній злочинності необхідно об'єктивно протиставити випереджаючі розвиток сучасних методів і засобів технології, що відповідають можливостям системи організації та правового регулювання використання науково-технічних методів та засобів криміналістичної техніки розкриття і розслідування злочинів.

З розвитком науково-технічного прогресу зростають можливості техніко-криміналістичних методів і засобів розслідування злочинів. Показова в цьому відношенні ситуація спостерігалася в криміналістичній фотографії; зараз спостерігається: у використанні можливостей Інтернету, комп'ютерних технологій (формування елементної бази на зверхвеликих інтегральних схемах; забезпечення продуктивності до 10 мільярдів операцій у секунду; наявність штучного інтелекту, що значно розширює можливості ЕОМ в обробці поступаючої інформації; можливість спілкування людини з ЕОМ на природній мові шляхом мовного і графічного обміну інформацією тощо), нанотехнологій, лазерних технологій, робототехніки, використання людського інтелекту, прогресу в інженерії, в медицині, в хімічній (фармацевтичній) промисловості, продовження автоматизації (робочого місця, пересувних лабораторій тощо).

В умовах науково-технічного прогресу і сучасного стану злочинності суттєво зросли потреби правоохоронних органів у вдосконаленні техніко-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів [19, с. 20-27].

Підкреслюючи зростаючу роль техніко-криміналістичних засобів і методів у кримінальному судочинстві, Е. А. Уткін справедливо відзначає високу точність і повноту фіксації доказового матеріалу, просторових тимчасових співвідношень предметів і явищ; полегшення як індивідуального, так і колективного дослідження доказів і їх оцінки; зміцнення понять прав усіх учасників кримінального процесу [21, с. 56]. Однак техніка сама собою (прилади, пристосування, матеріали і т.п.) мало що або практично

нічого не означає без відповідних її можливостям організації та правового регулювання її застосування.

Підвищення ефективності використання криміналістичних засобів і методів можливо тільки за умови системного вирішення взаємопов'язаних проблем організації, правового регулювання, науково-технічного та методичного забезпечення цього процесу. При цьому слід мати на увазі, що при збиранні слідів злочинів із використанням техніко-криміналістичних засобів і методів з метою розкриття та розслідування злочинів немає «дрібниць». Будь-який, перш за все, матеріальний слід, вилучений на місці події, може виявитися вирішальним для успішного розкриття і розслідування злочину.

Ігнорування «дрібниць» у слідовій картині злочину виключає або принаймні, ускладнює можливість моделювання ознак і властивостей особи, яка вчинила злочин. Для цього, як відомо, необхідна максимально можлива кількість слідів – носіїв інформації про такі ознаки і властивості.

Висновки: 1) поширення науково-технічних методів і засобів у правоохоронній діяльності зумовлює подальше наукове (теоретичне) переосмислення правових та організаційно-тактичних проблем їхнього використання; 2) інформаційне забезпечення кримінального провадження, що здійснюється на сучасному етапі розвитку та реформування правоохоронних органів України, вимагає широкого залучення та застосування сучасних інформаційних технологій, і найновітніших досягнень різних галузей наук; 3) сучасні інформаційні технології є комплексним інструментом, який відкриває нові перспективи його застосування у слідчій, оперативній, експертній, адвокатській, прокурорській та судовій діяльності.

Перелік посилань

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text>.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

References

1. On operational and investigative activities: Law of Ukraine as of 18.02.1992 No. 2135-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>. (in Ukrainian).
2. The Constitution of Ukraine: adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine 06/28/1996. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>. (in Ukrainian).
3. Criminal Code of Ukraine as of 05.04.2001 No. 2341-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. (in Ukrainian).
4. Criminal Procedure Code of Ukraine as of 13.04.2012 No. 4651-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (in Ukrainian).

5. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації ДПС України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1681/51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.
6. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>.
7. Алексеев А. Н. Психологические особенности показаний очевидцев. Москва, 1973. 104 с.
8. Бедняков Д. И. Непроцессуальная информация и расследование преступлений. Москва, 1991. 205 с.
9. Белкин Р. С. Собрание, исследование и оценка доказательств. Москва, 1966. 295 с.
10. Громов В., Лаговьер Н. Уголовно-судебные доказательства. Теория доказательств и практика применения норм доказательственного права / под ред. А. Я. Вышинского. Москва, 1929. 142 с.
11. Удалова Л. Д. Вербальна інформація у кримінальному процесі України: монографія. Київ, 2006. 324 с.
12. Хлынцов М. Н. Криминалистическая информация и моделирование при расследовании преступлений. Саратов, 1982. 159 с.
13. Ломов Б. Ф. Общение и социальная регуляция поведения. *Психологические проблемы социальной регуляции поведения*. Москва, 1976. С. 64-93.
5. On approval of the Instruction on organization of covert investigative (search) actions and use of their results in criminal proceedings: Order of the Prosecutor General's Office of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Security Service of Ukraine, Ministry of Finance of Ukraine, State Tax Administration of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine as of 16.11.2012 No. 114/1042/516/1199/936/1681/51. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>. (in Ukrainian).
6. On approval of the Procedure for informing the centers for free secondary legal aid about cases of detention, administrative arrest or application of a preventive measure in the form of detention: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.12.2011 № 1363. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>. (in Ukrainian).
7. Alekseev, A. N. (1973). Psychological features of eyewitness testimony. Moscow. 104 p. (in Russian).
8. Bedniakov, D. I. (1991). Non-procedural information and investigation of crimes. Moscow. 205 p. (in Russian).
9. Belkin, R. S. (1966). Collection, research, and evaluation of evidence. Moscow. 295 p. (in Russian).
10. Gromov, V., Lagovier, N. (1929). Criminal and judicial evidence. Theory of evidence and the practice of applying the rules of evidence. Moscow. 142 p. (in Russian).
11. Udalova, L. D. (2006). Verbal information in the criminal process of Ukraine: monograph. Kyiv. 324 p. (in Ukrainian).
12. Khlyntsov, M. N. (1982). Forensic information and modeling in the investigation of crimes. Saratov. 159 p. (in Russian).
13. Lomov, B. F. (1976). Communication and social regulation of behavior. *Psychological problems of social regulation of behavior*. Moscow. P. 64-93. (in Russian).

14. Белкин Р. С. Криминалистика и научно-технический прогресс. Труды ВШ МВД СССР. Москва, 1973. Вып. 34. С. 3-10.
15. Волюнский В. А. Криминалистическая техника: наука-техника-общество-человек. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. 138 с.
16. Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике: монограф. Киев, 1984. 149 с.
17. Волюнский А. Ф. Концептуальные основы технико-криминалистического обеспечения раскрытия и расследования преступлений: дис... докт. юрид. наук в форме науч. докл. / ЮИ МВД России Москва, 1999. 65 с.
18. Волюнский В. А. Е. Ф. Буринский и проблемы технико-криминалистического обеспечения раскрытия и расследования преступлений. Е. Ф. Буринский и современная криминалистика: сб. материалов конф., посвящ. 150-летию со дня рождения Е. Ф. Буринского / УдГУ. Ижевск, 2000. С. 39-46.
19. Карлов В. Я. Использование криминалистической техники в расследовании преступлений: науч.-практ. пособ. Москва, 2006. 192 с.
20. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
21. Уткин Е. А. Уголовно-процессуальные проблемы использования научно-технических средств в стадии судебного разбирательства: дис... канд. юрид. наук. Одеса, 1987.
14. Belkin, R. S. (1973). Criminalistics and scientific and technical progress. *Proceedings of the Higher School of the Ministry of Internal Affairs of the USSR*. Moscow. Issue. 34 P. 3-10. (in Russian).
15. Volynskii, V. A. (2000). Forensic technology: science-technology-society-man. Moscow. 138 p. (in Russian).
16. Goncharenko, V. I. (1984). Scientific and technical means in investigative practice. Kyiv. 149 p. (in Russian).
17. Volynskii, A. F. (1999). Conceptual foundations of technical and forensic support for the disclosure and investigation of crimes: Doctor's thesis of Juridical Sciences. Moscow. 65 p. (in Russian).
18. Volynskii, V. A., Burinskii, E. F. (2000). The problems of technical and forensic support for the disclosure and investigation of crimes. *Burinskii E. F. Modern criminalistics: proceedings of the conference*. Izhevsk. P. 39-46 (in Russian).
19. Karlov, V. Ya. (2006). The use of forensic technology in the investigation of crimes: scientific and practical book. Moscow. 192 p. (in Russian).
20. Criminal Procedure Code of Ukraine. The Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1960. No. 2. Art. 88. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05#Text>. (in Ukrainian).
21. Utkin, E. A. (1987). Criminal procedural problems of using scientific and technical means at the stage of trial: Candidate's thesis of Juridical Sciences. Odesa. (in Russian).

TO THE PROBLEM OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN CRIMINAL PROCEEDINGS

V. Myhalatiuk

The article is devoted to the analysis of the procedural order for working with information, highlighting the theoretical and legal foundations for implementation, as well as determining the main directions for further improving the criminal procedural legislation, and the like. As a result of the study, several provisions and conclusions were formed regarding the deepening of the theories of criminal procedure and forensic science, the substantiation of proposals for improving the current criminal procedural legislation, the development of modern forensic recommendations (technologies) for the investigation of crimes.

We draw your attention to the fact that the high efficiency of crime investigation directly depends on modern information technology support of criminal proceedings.

Analysis of regulations and investigative practice of using modern technologies for the use of information in criminal proceedings makes it possible to improve algorithms (forensic techniques) for investigating certain types of crimes.

The problems of using information technology support for the investigation of crimes fell into the circle of studies of both foreign and Ukrainian scientists. However, the analysis of normative acts – the existing regulatory framework governing the issues of modern technologies for the use of information in criminal proceedings, allows us to make a preliminary conclusion that in the existing forensic studies, insufficient attention is paid to the use of modern technologies for the use of information in criminal proceedings.

With the development of scientific and technological progress, the possibilities of technical and forensic methods and means in the investigation of crimes increase. An indicative situation in this respect was observed in forensic photography; now it is observed: in the use of the capabilities of the Internet, computer technologies (the formation of an element base on ultra-large integrated circuits, ensuring productivity up to 10,000,000,000 operations per second, the presence of artificial intelligence, which significantly expands the capabilities of computers in processing incoming information, the ability of a person to communicate with computers on natural language through speech and graphic exchange of information, etc.), nanotechnology, laser technology, robotics, the use of human intelligence, progress in engineering, medicine, chemical (pharmaceutical) industry, continued automation (workplace, mobile laboratories, etc).

Increasing the efficiency of the use of forensic tools and methods is possible only under the condition of a systematic solution of interrelated problems of organization, legal regulation, scientific, technical, and methodological support of this process. It should be borne in mind that there are no "trifles" when cleaning up the traces of crimes with the use of technical and forensic means and methods to uncover and investigate crimes.

Thus, during this study, we came to the following conclusions: 1) the dissemination of scientific and technical methods and means in law enforcement activities pre-determines further scientific (theoretical) rethinking of legal, organizational, and tactical problems of their use; 2) information support of criminal proceedings, carried out at the present stage of development and reform of law enforcement agencies in

Ukraine, requires a wider involvement and application of modern information technologies, and the latest achievements in various fields of science; 3) modern information technology is a complex tool that opens new prospects for application in investigative, operational, expert, advocacy, prosecutorial and judicial activities.

Key words: innovation, information, criminal proceedings, crime investigation, modern technologies.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.30>

УДК 343.94:004

Ярослав Валентинович Неділько
аспірант
кафедри кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового інституту права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1483-3479>

E-mail: nedilkoyaroslav@gmail.com

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ)
ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (КІБЕРЗЛОЧИНІВ),
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Стаття присвячена особливостям проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням інформаційних технологій (кіберзлочинів), в умовах воєнного стану. Розглянуто процесуальні та тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кіберзлочинів в умовах воєнного стану. Пропонується удосконалення проведення огляду місця події у кіберзлочинах.

Ключові слова: інформаційні технології, кіберзлочини, воєнний стан, проведення окремих слідчих (розшукових) дій, огляд, обшук, допит в режимі відеоконференції.

Постановка проблеми. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації (далі – РФ) проти України, Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 [1], затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [2], введено воєнний стан по всій території України строком на 30 діб. Указом Президента України № 133/2022 від 14.03.2022 строк дії воєнного стану з 26.03.2022 продовжено [3].